

Bergen, 30/01/2020

GRIEGKVARTALET – Søknad om tilskudd til videreutvikling av prosjektet

Skisseprosjektet for Griegkvartalet/nytt musikkteater er nå ferdig utarbeidet. Med dette søkes om tilskudd til videreutvikling av prosjektet.

BAKGRUNN OG HISTORIKK

Det var en stor milepel for Bergen som kulturby da Grieghallen ble åpnet for førti år siden. Ikke minst var det en merkedag for Musikkselskapet Harmonien at Bergen Filharmoniske Orkester endelig kunne flytte inn i et hus formålsbygget for symfonisk orkestervirksomhet.

Grieghallens arkitekt Knud Munk tegnet i sitt vinnerutkast også inn en musikk sal ved siden av Grieghallen, på Edvard Griegs plass. Denne ideen ble den gang ikke realisert.

Musikkselskapet Harmonien er stadig husets største bruker og leietaker, og følgelig den bruker som Grieghallen ønsker å gi prioritet. Grieghallen og Harmonien arbeider samtidig tett sammen og viser hverandre fleksibilitet for å optimalisere utnyttelsen av den store Griegsalen, til beste for Bergen og husets driftsøkonomi.

Det er av stor betydning for orkesterets kunstneriske utvikling og dessuten vanlig praksis at flere orkesterprøver finner sted i samme akustiske rom som konserten eller forestillingen holdes. Dette begrenser Griegsalens kapasitet til å kunne bli disponert for andre formål. Samtidig er Griegsalen landets største akustiske konsertsal (1640 plasser) og suboptimal for de deler av orkesterrepertoaret som forutsetter et noe mindre format og en mindre sal å fylle publikumsmessig.

I 2007 ble Bergen Nasjonale Opera etablert, og er nå BFOs nærmeste faste samarbeidspartner og Grieghallens nest største kunstneriske bruker målt i årlig omsetning. Årlig settes det opp 2-3 operaproduksjoner á 3-4 forestillinger i Griegsalen. Samtidig har sal og scene vesentlige funksjonelle begrensninger for opera/musikkteater:

- Scenen er for stor, scenografiene blir uforholdsmessige store og vanskeliggjør samarbeid med andre operahus.
- Salen har lite intimitet og gir ikke fullgode teatral opplevelser for publikum.
- Små side- og bakscener vanskeliggjør omrigg og veksling med andre arrangement og gjør at produksjonsperiodene blir suboptimale og ineffektive.
- Salen er vanskelig «å fylle» sanglig/vokalt på grunn av stor lengde og bredde i salen.

- Prøvefasilitetene i GH er for små og lite egnet.

BNOs og Harmoniens virksomhet strekker seg langt utover en jevnlig bruk av Griegsalen, men bruken der i 2017 omfattet likevel 70 konserter og forestillinger, enten BFO alene eller i samarbeid med Bergen Nasjonale Opera, Festspillene og andre partnere. Konsertene finner oftest sted på torsdager og fredager, men også på en rekke onsdager og lørdager, og av og til også på andre ukedager. Totalt ble Griegsalen benyttet til forskjellige hendelser (forskjellige aktiviteter) 400 ganger i løpet av 2018. Dette omfatter konserter, forestillinger og prøver, men også konferanser og festarrangement. Hensyntatt sommer, jule og påskelukking foregår det, med andre ord, to eller flere adskilte aktiviteter i salen svært mange dager i løpet av året. Samtidig må Grieghallen avvise en rekke forespørsler om konserter, forestillinger og andre aktiviteter i Griegsalen. Kapasiteten er med andre ord periodevis sprengt.

Festspillene i Bergen er Grieghallens tredje faste kunstneriske hovedbruker gjennom mer enn to kalenderuker hvert år.

Peer Gynt salen har fått en bedret funksjonalitet etter oppgraderingen i 2015 og et elektroakustisk lydanlegg ble installert i 2016. BFO og BFUng bruker derfor denne salen til enkelte prøver, prøvespill og andre arrangement gjennom sesongen. Det er likevel slik at salen har funksjonelle begrensninger som gjør den mindre egnet til regulær prøvevirksomhet gjennom året. Peer Gynt salen brukes dessuten jevnlig til konferansevirksomhet og mindre konserter.

Grieghallen har en unik posisjon i hjertet til bergensere flest og vestlendinger ellers. Dørterskelen inn oppleves lav for de aller fleste. Samtidig ble huset bygget i en tid der man var mindre opptatt av å utforme kulturbygget som en åpen og inviterende møteplass gjennom dagen og uken. Grieghallen fremstår derfor som lukket utenom arrangementstidene, uten de formidlings-, serverings- og servicefunksjoner man i dag forventer å finne i et moderne kulturbygg.

I 2006 ble det bygget et underjordisk parkeringsanlegg i tre etasjer på Edvard Griegs plass, med 420 p-plasser. Den øverste parkeringsetasjen, Dovregubbens Hall, brukes jevnlig til messer og utstillinger, som er en viktig faktor for Grieghallens funksjon som konferanse- og messearena og som bidragsyter til husets driftsøkonomi.

Ser man Bergens kulturelle infrastruktur under ett, inkludert de øvrige byggeprosjekt i byens «kulturakse» som er under utvikling, ser man at byen mangler en arena av mellomstort format for musikkteater, opera, ballett, dans, konserter mv.

I 2017 ble ideen om å utnytte dagens Dovregubbens Hall og P-anlegg til ny opera- og konsertsal/musikkteater unnfanget, og deretter lansert av Musikkselskapet Harmonien, Bergen Nasjonale Opera og Grieghallen AS. Samtidig pekte man på mulighetene for å innlemme Nygård skole i prosjektet og derigjennom skape Griegkvartalet og utvikle en unik arenaklynge av internasjonalt format.

Rambøll Norge AS ble engasjert som arkitekt av Musikksekskapet Harmonien, Bergen Nasjonale Opera og Grieghallen AS for å sjekke ut ideen. En mulighetsstudie ble lansert i januar 2018 i forbindelse med at Bergen kommune initierte sin prosess for utarbeidelse av ny kulturarenaplan. Høsten 2018 vedtok Bergen bystyre kommunens kulturarenaplan for perioden 2019-2030, med dette prosjektet inkludert på en prioritert plass. En ny musikkteater- og konsertsal på Edvard Griegs plass og utvikling av hele Griegkvartalet vil komplettere Bergen og Vestlands kulturelle infrastruktur.

Januar 2019 ble Rambøll Norge AS engasjert av de tre nevnte institusjonene som utreder av et skisseprosjekt, finansiert av private gaver fra Meteva as, EGD Holding as og Grieg Foundation samt offentlige tilskudd fra Bergen kommune og Hordaland fylkeskommune.

Skisseprosjektet ble ferdigstilt i november 2019 og vedlegges denne søknaden.

MOTIVASJON OG VISJON

Initiativtakerne - Musikksekskapet Harmonien, Bergen Nasjonale Opera og Grieghallen – ønsker med det foreliggende skisseprosjektet å dokumentere grunnlaget for realisering av visjonen om Griegkvartalet.

Vi ønsker at Griegkvartalet skal bli en unik arenaklynge av internasjonalt format og utvikles til Bergen og Vestlands kulturelle kraftsenter og samlende møteplass.

Vi ønsker å bygge en delvis nedsenket musikkteatersal og -scene vis a vis Grieghallen på Edvard Griegs plass; et sals- og sceneformat som Bergen og Vestland i dag mangler.

Vi ønsker å bygge en musikkteatersal i hesteskoform, med optimale sceneforhold og med et optimalt akustisk rom for opera, musikaler, ballett og dans og konserter.

Vi ønsker å gi rom for et mangfold av musikalske og sceniske uttrykk. Også elektronisk forsterkede musikk- og sceneuttrykk kan finne sted her.

Det nye musikkteatret skal være for alt og for alle.

Plasseringen ved siden av Grieghallen begrunnes også med potensialet for betydelige besparelser på investering og drift, idet rom- og funksjonsprogrammet for det nye musikkteatret vil dra fordel av allerede eksisterende rom og funksjoner i Grieghallen. Også driftsmessig vil en samlokalisering med Grieghallen være gunstig ved at en unngår etablering av ny driftsorganisasjon og fordyrende kommunikasjon og transporter mellom Grieghallens funksjoner og et nytt musikkteater lokalisert annetsteds.

Samlokaliseringen vil også skape kunstneriske og publikumsmessige synergier ved at ulike institusjoner kan planlegge sin kunstneriske og formidlingsmessige virksomhet innenfor en klynge av nærliggende arenaer. Huset vil komplementere Grieghallens nåværende funksjoner og til sammen vil det nye Griegkvartalet øke fleksibiliteten og kapasiteten betraktelig. Total setekapasitet for Griegsalen, Peer Gynt salen og den nye musikkteatersalen i Griegkvartalet vil bli om lag 3000.

Vi ønsker å skape en samlende møteplass for Bergen og Vestland som er tilgjengelig for publikum 24/7, gjennom det nye musikkteatrets mangfoldige foajeområder, serveringssteder, mediatek, musikkbutikk og hvilepunkter, koblet sammen med den nåværende Grieghallens ikoniske foaje.

Vi ønsker å utforme et attraktivt byrom som del av denne nye møteplassen. Med en ny bearbeiding av området på Edvard Griegs plass mot inngangen til det nye musikkteatret, kan et stort, åpent og inviterende byrom skapes som en bonus for byen i tillegg til selve byggeprosjektet.

Vi ønsker å bygge nye messe- og utstillingsarealer under bakken lenger nord på plassen, sammen med nye parkeringsarealer. Dette vil bidra til at Grieghallens attraktivitet som konferanse- og messearrangør kan bibeholdes og videreutvikles, til beste for Bergen og for Grieghallens driftsøkonomi.

Vi ønsker å utvikle Nygård skole til en samlende arena for opplæring og talentutvikling av barn og unge innen musikk og andre kunstneriske uttrykksformer. Eksempelvis kan Bergen Kulturskoles sentrumsbaserte virksomhet gis ny lokalisering her. Vi ønsker også at ulike kulturaktører i Bergen kan tilbys kontorfasiliteter i Nygård skole, og slik bidra til en levende kulturaktørklynge.

Som et samlende kulturelt kraftsenter vil Griegkvartalet legge grunnlag for ny kunstnerisk kreativitet og nye opplevelser for et større publikum. Både institusjonelle og frie kulturaktører vil få nye utviklingsmuligheter. Næringsliv og organisasjonsliv får fleksible konferansefasiliteter. Griegkvartalet kan bli en kulturarena-klynge av internasjonalt format som kan løfte Bergens kulturliv til et nytt nivå.

BYGGEPROGRAM - ØKONOMI

Samlet byggeprogram – inkludert kommunikasjons- og konstruksjonsarealer – vil kreve et bruttoareal for kulturdelen på 12.500 kvm (inkludert publikums- og fellesfunksjoner) og for messe- og eventdelen på 5000 kvm, til sammen 17.500 kvm.

I tillegg kommer arealer i eksisterende bygg, 900 kvm brutto i Grieghallen og 400 kvm brutto i Nygård skole (tårn og lav bygningsdel vis a vis Grieghallen). Det presiseres at en eventuell videreutvikling av Nygård skole utover de nevnte arealer ikke er inkludert i byggeprogram og økonomi.

Samlet byggekostnad er foreløpig vurdert til 1,5 mrd. Da er kostnad for utkjøp av parkeringsanlegg ikke inkludert. Det presiseres at dette er et foreløpig anslag, basert på sammenlikning av kvadratmeterkostnad for tilsvarende prosjekter av nyere dato i Norge. I en senere fase må det gjennomføres en formalisert usikkerhetsanalyse og vurdering av hvilken usikkerhetsramme som bør legges til grunn for prosjektet.

Finansieringen kan som et utgangspunkt tenkes slik:

Staten (Nasjonale Kulturbygg) 1/3

Kommune, fylke og private bidragsytere/investorer 2/3

VIDEREUTVIKLING - GJENNOMFØRING

Det er beregnet en prosjekterings- og byggetid på 4, maksimalt 5 år, fra det tidspunkt at endelig beslutning er fattet til ferdigstilling, innprøving og åpning.

En forutgående videreutviklingsfase på 3, maksimalt 4 år vil innebære følgende hovedprosesser:

- Reguleringsplan
- Planprogram
- Designkonkurranse/Prosjektkonkurranse

Samlet kostnad for denne fasen er beregnet til 20,0 mill.kr., med følgende anslagsvis årsvis fordeling av kontantstrømmen:

2020: 2,5 mill.kr.

2021: 7,0 mill.kr.

2022: 10,5 mill.kr.

Aktivitet	TID / KOSTNAD			Sum Kostnad
	1	2	3	
Regulering fase 1 og utarbeide planprogram	400,000			400,000
Usikkerhetsanalyse	200,000			200,000
Prosjektledelse	500,000	800,000	900,000	2,200,000
Utarbeide plan og design konkurranse	400,000			400,000
Plan og design konkurranse		3,000,000	2,000,000	5,000,000
Avsetning for usikkerhet	200,000	200,000	200,000	600,000
Evalueringsplan og design konkurranse og tildele oppdrag		600,000		600,000
Regulering fase 2, vinnerutkast til 1. gangs behandling *		1,000,000	2,000,000	3,000,000
Regulerings gebyr	300,000		800,000	1,100,000
Ark prosjektering for regulering			1,500,000	1,500,000
Regulering fase 3, innlevering til 2. gangs behandling **			1,000,000	1,000,000
Total	2,000,000	5,600,000	8,400,000	16,000,000
Total ink mva	2,500,000	7,000,000	10,500,000	20,000,000

Evt vil vi få et lavere årsbeløp dersom fasen strekker seg over 4 år.

For videreutviklings- og gjennomføringsfasen må byggherre- og utbyggingsorganisering vurderes og besluttes. Det kan være aktuelt å opprette et eget utbyggingssselskap eiet av et IKS. Dette vil vi få komme tilbake til og avklare i samråd med kommunen og fylket.

Denne videreutviklingsfasen vil kunne pågå samtidig med at arbeidet med finansieringen av selve byggeprosjektet pågår.

Ved avslutningen av denne fasen bør dermed reguleringsplan, planprogram og valg av arkitekt og øvrig team, kostnadsramme samt finansiering være avklart, slik at endelig beslutning om gjennomføring kan fattes.

SØKNAD

Med utgangspunkt i ovenstående søker vi om dekning av første års kostnader for igangsetting av neste fase, dvs. 2,5 mill.kr. for 2020.

Vi legger til grunn at kommune og fylke vil kunne avklare finansieringsfordelingen seg imellom.

Vi imøteser en snarlig og velvillig behandling av vår søknad.

Med vennlig hilsen

Bernt Bauge

Olav Munch

Olaf Mackenzie